

Onze ref. : 3/DG/HDB/04-012B

De minister van Justitie

aan de

**Eerste Voorzitter van het Hof van Cassatie
Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie
Eerste Voorzitters van de hoven van beroep
en van de arbeidshoven
Procureurs-generaal bij de hoven van beroep**

Afschrift ter informatie aan de voorzitters van de Commissies gerechtsgebouwen

CIRCULAIRE NR. 25 (ns)

Betreft: Gerechtsgebouwen – neutraliteit – religieuze symbolen

Vorige referentie : Circulaire van 22 januari 2001

Samenvatting:

Deze circulaire strekt ertoe aan de personen bevoegd voor de gerechtsgebouwen richtlijnen te verstrekken betreffende de aanwezigheid van religieuze symbolen in gerechtsgebouwen. In de circulaire wordt het beginsel inzake de neutraliteit van de gerechtsgebouwen en van de rechtszalen gehuldigd en aangegeven hoe moet worden omgegaan met lokale situaties, inzonderheid wat de esthetische en historische aspecten van de gebouwen betreft.

1. Probleemstelling

Achtergrond

Regelmatig wordt mijn aandacht getrokken door de aanwezigheid van religieuze symbolen in gerechtsgebouwen, in het bijzonder in sommige rechtszalen. In de Belgische historische traditie gaat het meestal om kruisbeelden of schilderijen waarvan het onderwerp religieuze situaties oproept. Ik ben mij ervan bewust dat in de meeste gevallen deze symbolen, die tevens kunstwerken kunnen zijn, zich in de rechtszalen bevinden sedert de bouw ervan. Bij de inrichting van de rechtszalen gaf de aanwezigheid van deze symbolen geen aanleiding tot problemen. Er moet evenwel rekening worden gehouden met de veranderende mentaliteit en de veranderingen in de Belgische samenleving in het algemeen. Iedere situatie moet opnieuw worden bekeken teneinde te zorgen voor strikte neutraliteit in de rechtszalen. Deze beginselen zijn reeds omschreven in een vroegere beknopte circulaire.

Beoogd doel

In alle zalen van de gerechtsgebouwen, daaronder begrepen de rechtszalen, moet een volledig neutraal beeld tot stand worden gebracht met betrekking tot religieuze, levensbeschouwelijke en morele overtuigingen.

Om die reden mogen de in de gerechtsgebouwen aanwezige afbeeldingen, reproducties en kunstwerken geen religieuze symbolen voorstellen.

De burgers mogen immers niet in hun overtuiging worden gekwetst. Er moet dan ook recht worden gesproken in zalen zonder enige uitbeelding van die aard.

2. Toepasselijke regels

Met het oog op de door mij beoogde neutraliteit zijn volgende regels van toepassing:

A. In de nieuwe gebouwen en bij renovaties wordt ervoor gezorgd dat geen van voornoemde symbolen in de zalen wordt geplaatst.

B. In de gerechtsgebouwen en in het bijzonder in de rechtszalen worden de specifieke symbolen van religieuze, levensbeschouwelijke of morele aard in beginsel verwijderd. De toegestane decoratie moet betrekking hebben op de iconen van justitie.

Hierbij kan worden gedacht aan de uitbeelding van Themis of de weegschaal of andere symbolische weergaven die verwijzen naar het ambt van de rechters, maar geen religieuze symboliek.

C. Bestaande situaties moeten als volgt worden behandeld:

C.1 Iedere afbeelding zonder specifieke esthetische waarde moet onmiddellijk worden verwijderd en kan worden vervangen door een neutrale symbolische afbeelding of door portretten van de koninklijke familie of van magistraten die bij het gerecht een ambt hebben uitgeoefend, dan wel door een kunstwerk dat verband houdt met het recht.

C.2 In de gebouwen die op de monumentenlijst staan of anderszins worden beschermd als historisch monument, wordt niet aan het interieur geraakt voor zover het deel uitmaakt van het beschermde geheel.

C.3 In de zalen waar sedert mensenheugenis kunstwerken zijn opgehangen met een onderwerp waaruit een bepaalde religieuze of levensbeschouwelijke keuze blijkt en deze kunstwerken deel uitmaken van de esthetische decoratie van de rechtszaal en als dusdanig bijdragen aan de majestueuze aanblik ervan, kunnen de symbolen en afbeeldingen, zelfs indien zij behoren tot bovenstaande categorieën, behouden blijven onder de verantwoordelijkheid van de betrokken korpschef.

Ingeval een beroep wordt gedaan op deze uitzondering, verzoek ik de betrokken magistraten vooraf grondig overleg te plegen, inzonderheid met de actoren van justitie, en op grond van de lokale gevoeligheden te beoordelen of sommige symbolen of kunstwerken al dan niet moeten worden verwijderd.

C.4 Ingeval een religieus of levensbeschouwelijk symbool met reden als kunstwerk wordt beschouwd, kan het op grond daarvan worden behouden. Ik maak de betrokken magistraten evenwel erop attent dat indien de religieuze of levensbeschouwelijke aard van het kunstwerk volgens het publiek of in de perceptie van de actoren van justitie een groter belang heeft dan de esthetische waarde ervan, daarmee rekening moet worden gehouden en moet worden geopteerd voor de verwijdering ervan veeleer dan voor het behoud.

In ieder geval moet voor iedere afbeelding die aanleiding kan geven tot formeel protest worden onderzocht of deze al dan niet moet worden verwijderd.

3. Opheffing

De vorige circulaires betreffende dit onderwerp worden opgeheven en vervangen door deze circulaire die onmiddellijk in werking treedt.

Laurette ONKELINX